

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Una auca de la vida burguesa

PERFIL

**JOSEP CARNER
(BARCELONA, 1884 -
BRUSSEL·LES, 1970)
ÉS UN DELS GRANS
NOMS DEL
NOUCENTISME
CATALÀ. AUTOR DE
LLIBRES COM 'ELS
FRUITS
SABOROSOS' I 'EL
COR QUIET',
CARNER ESTÀ
CONSIDERAT UN
CLÀSSIC DE LA
LITERATURA**

JORDI
LLAVINA

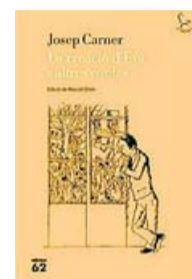
Josep Carner no ha passat a la història com a contista, ni tan sols com a prosador. Ho ha fet com una de les veus més altes de la poesia catalana del segle XX (el segon Segle d'Or de la nostra literatura, com defensava Triadó). Això no vol pas dir que els contes que integren aquest volum o els articles de *Les bonhomies*, possem per cas –de fet, hauríem de llegir tots dos llibres costat per costat del de versos *Auques i ventalls*–, no siguin d'una remarcable qualitat. Hi ha, en l'un i l'altre, l'empremta de l'estil, el ple domini de l'ofici. Això sí, en aquests exercicis prosaics no hi ha el geni que trobem en les poesies.

Els contes carnerians són curts, i solen reservar-nos un desenllaç

sorprenent, gràcies a una frase o a un petit detall que fan la funció de rúbrica. Si es tracta d'un detall, sovint consisteix en un objecte: un gramòfon, un armari, una cadireta. Que el lector no hi busqui apregonament psicològic. Cada peça és com la vinyeta d'una gran auca: el catàleg de personatges, alguns de ben risibles, és ben nodrit. Les il·lustracions de Junceda i Nogués que acompanyen el text –es tracta d'un llibre amb *sants*, com els de la poesia *Joguines*– tenen, per aquesta prescripció de gènere, tot el sentit del món. Hi ha homes que sotgen amb un cert desvergonyiment les dones casadores (o casades). Tot el llibre, ben mirat, és un fi exercici de voyeurisme. Un fill de casa bona ha deixat prenyada una moxa del servei de casa seva. En les negociacions, a ella no se li acut sinó demanar un gramòfon com a compensació, perquè és una moxa de propòsits més aviat modestos. El conte que dona títol al llibre enllaça un empatx de peres del nen protagonista amb un somni inquietant, que fa recordar al vailet l'episodi bíblic de la costella d'Adam a partir de la qual es va crear Eva.

LA MIRADA DEL POETA

Els arguments són prims, gairebé irrelevantes. Per això els pretextos fan pensar en articles, amb tota la sal i el pebre del gran periodisme dels anys vint. La mirada, però, és, distintivament, la del poeta. Un dels contes es refereix a un jove dentista que han destinat a un poble de mala mort. S'encaterina d'una bella vilatana, però, tímid com és, no gosa piular. Un dia el pare de la noia es fa examinar la boca pel dentista, i llavors el narrador relaciona cada una de les

LA CREACIÓ
D'EVA I
ALTRES
CONTES
JOSEP CARNER
EDICIONS 62
214 PÀG. / 19 EUROS

peces de la dentadura de l'*hipotètic* sogre amb els pètals de la margarida que el protagonista hauria de decidir-se a esfullar (l'analogia poètica que objectiva l'obsessió!). Carner és un descriptor magnífic. De vegades, es fot de la novel·la rosa: "Lola exhala en un sospir la seva amargor infinita, i girant-se de boca terrosa sobre el llit, caigueren sos cabells aixoplugant-la com el fullam d'un salze plorador". L'ús que fa de la ironia és prodigiós. La història dels Llistosella –que, en parlar, sempre repetien el que deien– o la del frare català i el castellà són antològiques. Algun conte fa pensar en les ficcions de Trabal, en les plagasitats de Sagarra o, si no fos pel contrallum de la llengua, que és ben diferent, fins i tot en certs relats de Calders.

PINZELLADA DE CRÍTICA SOCIAL

De tant en tant, l'autor hi deixa una pinzellada de crítica social. És el cas d'aquelles joves que assistien als concerts de música de cambra amb l'única intenció de fer safareig: "La vostra col·laboració al plaer de les nostres oïdes és tan deliberada i conscient que, tot seguit que s'acaba una de les peces del concert, calleu". Hi batega el tresor d'un costumisme burgès immortalitzat per la ploma del príncep: "Pujava pel celobert una olor obstinada de closca d'ou caiguda al foc"; "El primer a pujar és un francès que fa cara, com tants de francesos, de cambred de café".

Cal aplaudir l'edició de Marcel Ortín, que ha tingut l'encert de fixar un text que representa "al més fidelment possible allò que podem suposar que constituïa la voluntat literària de Carner en aquell moment". Corria l'any 1922. ♦♦

**ELS CONTES
CARNERIANES
SÓN CURTS,
I SOLEN
RESERVAR-
NOS UN
DESENLLAÇ
SORPRE-
NENT,
GRÀCIES A
UNA FRASE
O A UN PETIT
DETALL QUE
FAN LA
FUNCIO DE
RÚBRICA**

EFE

H.P. Lovecraft a Tamarit de Llitera

MARINA
ESPASA

El que intenta Elena Bartomeu en la seva primera novel·la no és fàcil, perquè basa l'efecte terrorífic d'una història es-

crita en un fenomen sonor que, òbviament, no podem sentir mentre llegim. Productors de cinema: aquí teniu un bon argument per fer una pel·lícula de terror. Tot i aquest hàndicap, l'autora se'n surt i instal·la el lector en una zona incòmoda, que és un dels objectius de qualsevol escriptor: Bartomeu n'és una, perquè té un món propi i el proposa. Que l'estil i la llengua del llibre grinyolin és un problema menor (i que haurien pogut ajudar a minvar els responsables de l'edició del llibre), però

l'originalitat de la història, l'atmosfera única de certs passatges del llibre i la filosofia que hi ha al darrere d'una trama que no deixa de ser la de la història de casa encantada per la presència d'un monstre, converteixen *Fòrvid* en un llibre especial i diferent. Marginal en el sentit més positiu de la paraula.

El llibre comença molt bé, plantejant una atmosfera estranya, poc habitual, també per com està escrit, com a base d'onades. La protagonista de la història, una dona d'uns quaranta anys amb problemes d'afectivitat, esquerpa i malhumorada, s'instal·la en una

torre mig abandonada que havia estat de la seva família. De seguida nota vibracions que fan caure objectes a terra i comença a sentir sorolls i veus inexplicables des d'un punt de vista racional. Una tia seva li explica que el soterrani s'havia inundat i que la casa presenta certs problemes, i de seguida la gent del poble li recomana que no s'hi quedi a dormir, però ella ho fa. S'aproxima a un gos, però aviat apareix ofegat a la bassa de darrere la casa. S'aproxima també a un veí. La història amb el veí es fa complexa i protagonitza alguns dels millors moments del llibre:

GETTY

FÒRVID
ELENA BARTOMEU
MALES HERBES
282 PÀG. / 18 €

l'autora té traça a retratar la tensió sexual entre els dos i els moments de clímax de terror.

El més original del plantejament de *Fòrvid* és la tesi musical que el sustenta. L'ofici de la protagonista és l'enginyeria sonora, i a més té coneixements musicals. A la casa hi ha un piano que juga un paper clau en l'argument. Per a Bartomeu, és com si hi hagués una "música de les esferes", una mena d'harmonia còsmica que va lligada a certs paisatges i que només algunes persones poden captar. Les descripcions de com el fenomen sonor circula entre les pomeres i els camps de blat de moro (impossible no pensar en els nens de Stephen King) i que s'acobra (o s'enfada) quan sent els sons desagradables dels humans (camions, bombes d'aigua, però també música) són, sens dubte, els millors moments del llibre, que, tot i que fa una certa panxa en algun moment, torna a guanyar força al final. ♦♦